

*Szolnoki Tudományos Közlemények XIII.
Szolnok, 2009.*

Dr. VÖRÖS MIKLÓS

eLEARNING TAPASZTALATOK A STATISZTIKA TÜKRÉBEN²

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és a veszprémi Pannon Egyetem között 2007. nyarán megkötött együttműködési szerződés szellemében 2007. október 1-jén elindult a Honvédelmi alapismeretek oktatása a veszprémi egyetem hallgatói számára. A cél az volt, hogy a polgári felsőoktatásban tanuló hallgatók évfolyamtól és szaktól függetlenül tegyenek szert átfogó ismeretekre a Magyar Köztársaság honvédelmét érintő alapvető kérdésekben. Ismerjék meg a Magyar Honvédség rendeltetését, feladatrendszerét, szervezeti felépítését, a honvédelemmel összefüggő szabályzók előírásait, az állampolgárok honvédelemmel kapcsolatos kötelezettségeit. A cikk célja röviden bemutatni az Interneten távoktatási formában szervezett oktatás két évének legfontosabb kurzus-szervezési, tananyag-fejlesztési és tutorálási tapasztalatait, eredményeit.

BEVEZETÉS

A Magyar Honvédség önkéntes tartalékos rendszerének fejlesztéséhez kapcsolódó egyes ágazati feladatokról szóló 1032/2009.(III. 17.) kormányhatározat megfogalmazza az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztésével, valamint az ehhez kapcsolódó honvédelmi felkészítéssel kapcsolatos feladatokat. A feladatok végrehajtása érdekében az oktatási és kulturális, valamint a honvédelmi miniszter együttes felelősségi körébe utalja az alap-, a közép- és a felsőfokú oktatási intézményekben a honvédelmi ismeretek oktatását célzó program kidolgozását 2011. november 30-ig, és a program bevezetését 2012. szeptember 1-jéig. Mivel a hadkötelezettség megszüntetése óta az állampolgárok honvédelmi ismeretei jelentősen csökkentek, a lakosság egyre nagyobb hányada semmilyen ismerettel nem rendelkezik a haza védelméről – ezért a honvédelmi nevelés ügye állami érdek.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és a veszprémi Pannon Egyetem között 2007. nyarán megkötött együttműködési szerződés alapján 2007. október 1-jén elindult a Honvédelmi alapismeretek oktatása a veszprémi egyetem hallgatói számára. A cikk célja röviden bemutatni az Interneten távoktatási formában szervezett oktatás két évének legfontosabb kurzus-szervezési,

² Szaklektorált cikk. Leadva: 2009. szeptember 15. Elfogadva: 2009. december 10.

tananyag-fejlesztési és tutorálási tapasztalatait, eredményeit, ezzel bátorítva a vállalkozó szellemű oktatási intézményeket a távoktatás széles körű alkalmazására.

AZ OKTATÁS ÉS A TANANYAG

A honvédelmi alapismeretek kurzusa az ismeretanyag jellege és az alkalmazott távoktatási módszer miatt is újszerű volt, annak ellenére, hogy a távoktatást a társadalom sok területén már eredményesen alkalmazzák. A tananyag megfelelő struktúrája és tartalma a távoktatás eredményes végrehajtásának egyik fontos feltétele - a félévek során a hallgatók véleményét is figyelembe véve folyamatosan korszerűsítették a szerzők a tananyagot.⁵ A tananyag kiemelt hangsúlyt fektet a hazánk biztonság- és szövetségi politikájával kapcsolatos ismeretekre, a honvédelemmel kapcsolatos szabályzók alaposabb megismertetésére. Az oktatás során a tananyagot a hallgatók az Oracle iLearning távoktatási keretrendszerben a NEPTUN kódjukkal érték el.

A távoktatás támogatási rendszerét a Pannon Egyetem oktatási rektorhelyettese, a Pannon Egyetem részéről megbízott adminisztrátor, a ZMNE távoktatási keretrendszerének üzemeltetője, a ZMNE Távoktatási és Felnőttképzési Központ vezetője, a ZMNE oktatóiból álló konzultációs munkacsoport, valamint a tutor alkotta.

A Pannon Egyetemen az adminisztrációs feladatok végrehajtásával megbízott személy feladatai közé tartozott a tutor részére a tantárgyat felvett hallgatók névjegyzékének a továbbítása, a vizsgaidőpontok egyeztetése és az érdemjegyek felvitele a Neptun rendszerbe. Jelentősen megkönnyítette a nagy létszámú hallgatókkal kapcsolatos adminisztrációs munkát, hogy a Pannon Egyetemtől minden esetben hibátlan hallgatói adatok érkeztek.

A tutor feladatai közé tartozott:

- A Tanulási útmutató és az Információs levél elkészítése.
- A tantárgyat felvett hallgatók adatait tartalmazó névjegyzék alapján elkészíteni a hallgatók email címjegyzékét.
- A kész címjegyzék alapján egy teszt levéllel leellenőrizni az email címeket, és végrehajtani a hallgatók visszajelzése alapján a módosításokat.
- Az oktatás beindítása az Információs levél elküldésével, és a hallgatók visszajelzése alapján ellenőrizni belépésüket az Oracle iLearning távoktatási keretrendszerbe.
- Együttműködve a konzultációs munkacsoport oktatóival a szorgalmi időszakban a konzultációs feladatok folyamatos végrehajtása.
- A vizsgák időpontjainak, valamint helyszíneinek pontosítása a felsőoktatási intézménnyel.
- Együttműködés a konzultációs munkacsoport oktatóival az írásbeli feladatlapok elkészítésében.
- A hallgatók által beküldött írásbeli dolgozatok megnyitása, formai ellenőrzése, témakörönként elmentése, és visszajelzés küldése minden hallgatónak.
- Együttműködés a konzultációs munkacsoport oktatóival az írásbeli dolgozatok értékelésében.
- A vizsgáztatás végrehajtása a helyszínen.

- Az írásbeli feladatok javítása.
- A hallgatók tájékoztatása az eredményekről.
- A hallgatók eredményeinek eljuttatása az intézmény tanulmányi osztályára.
- A félév tapasztalatainak az összegzése.

A távoktatás sajátosságai miatt az oktatás beindításakor minden olyan információt a hallgatók rendelkezésére kellett bocsátani, amely lehetővé tette számukra az önálló tanulást. Ki kellett dolgozni azokat a segédanyagokat, amelyek a tutori munkához szükségesek voltak, és a tanulók felkészülését segítették. A tantárgyat felvett hallgatók adatai alapján létrehozott levelezőlista tesztelése, és pontosítása után az oktatás elindítása az információs levél továbbításával kezdődött meg. Az információs levél az alábbi lényegesebb elemeket tartalmazta:

- A kurzust vezető oktató részéről egy rövid bemutatkozást.
- A Honvédelmi alapismeretek tantárgy oktatásának célját.
- Az Oracle iLearning távoktatási keretrendszerbe történő belépés módját.
- A tutorral történő kapcsolattartás módját.
- A második félévtől az információs levél kiegészült egy olyan fejezettel, amely az előző félévben a hallgatók által feltett, és általánosítható kérdésekre tartalmazta a válaszokat.

A hallgatók az Oracle iLearning keretrendszerbe történő belépés után hozzáfértek a tanulási útmutatóhoz, a Honvédelmi alapismeretek tantárgy tananyagához, valamint a távoktatási keretrendszer kezelési útmutatójához. Az önálló tanulás megszervezéséhez a legfontosabb a tanulási útmutató volt, amely az alábbi információkat tartalmazta:

- A követelmények teljesítésének célszerű sorrendjét és módszerét.
- A tananyag feldolgozásának javasolt sorrendjét és módszerét.
- A számonkérési rendszert.
- Az írásbeli dolgozatok témaköreit.
- Az írásbeli dolgozatok formai követelményeit, a beadás ütemezését és a határidőket.
- A kötelező és az ajánlott irodalmat.
- A második félévtől az előző félévek rövid értékelését, az általánosítható tapasztalatokat.

Félévek	Hallgatók (fő)
2007/2008. I.	279
2007/2008. II.	526
2008/2009. I.	778
2008/2009. II.	802
ÖSSZESEN	2385

1. táblázat A tantárgyat felvett hallgatók létszáma

félévek	fiú (fő)	lány (fő)
2007/2008. I.	214	65
2007/2008. II.	415	111
2008/2009. I.	477	301

2008/2009. II.	500	302
ÖSSZESEN	1606	779

2. táblázat A tantárgyat felvett hallgatók nemenkénti megoszlása

A támogatási rendszer hatékony működésének meghatározó eleme volt a hallgatókkal történő kapcsolattartás. A hallgatók kizárólag a tussorral voltak kapcsolatban, minden kérdés vagy felvetés hozzá érkezett, és az oktatókkal történt konzultáció után ő továbbította a válaszokat a hallgatók felé. Ez a módszer hatékonynak bizonyult, és kizárta az esetleges téves információk bekerülését a rendszerbe. A hallgatók a napi kötelező elfoglaltságaik után, döntően késő délután, éjszaka, és hétvégén tudtak foglalkozni a felkészüléssel. Leveleik döntő többségére 4-6 órán belül választ kaptak, az összes válasz -beleértve a hétvégeket is- 12 órán belül megtörtént (a beérkező hallgatói levelek 66 százaléka, míg a tutor által elküldött levelek 67 százaléka munkaidőn kívül esett).

A félévközi írásbeli dolgozatok beérkezésekor „postafordultával” mindenki személyre szóló visszaigazolást kapott arról, hogy a dolgozata megnyitható, megfelel a formai követelményeknek, vagy esetleg pótlásra van szükség. A hallgatókkal történő kapcsolattartásban, és a szükséges információk eljuttatásában kiválóan lehetett használni az Oracle iLearning rendszer üzenőfalát is.

Az elektronikus levélforgalom alakulását az alábbi két táblázat mutatja:

Félév	Beérkezett levél (db)	Elküldött levél (db)
2007/2008. I.	480	361
2007/2008. II.	748	855
2008/2009. I.	1625	1681
2008/2009. II.	1677	1512

3. táblázat Az információáramlás mennyiségi mutatói

Időpont	Fogadott levelek (%)	Elküldött levelek (%)
Munkanap 08. ⁰⁰ -16. ⁰⁰	34	33
Munkanap 16. ⁰⁰ -20. ⁰⁰	16	25
Munkanap 20. ⁰⁰ -08. ⁰⁰	38	20
Hétvége és ünnepnap	12	22

4. táblázat Az elektronikus levélforgalom megoszlása a négy félév átlagában

A konzultációs munkacsoport tevékenysége nyújtotta azt a biztos szakmai háttérrel, ami lehetővé tette a konzulensi feladatok, és a számonkérés eredményes végrehajtását. A munkacsoportba tartozó oktatók közreműködtek az írásbeli feladatlapon elkészítésében, valamint az írásbeli dolgozatok értékelésében is.

A számonkérés elemeinek kialakításakor figyelembe kellett venni, hogy a tantárgyat felvett hallgatók több mint 30 féle szakon, és mind az öt évfolyamon tanulnak, ebből következően teljesen eltérő az előképzettségük és az érdeklődési körük. Ezért egy komplex számonkérési rendszer került kialakításra: a kollokviumi osztályzat egy elektronikusan beküldendő írásbeli dolgozat és a személyesen megírt írásbeli vizsgadolgozat eredményéből került kialakításra (az írásbeli dolgozattal 45 pontot, az írásbeli vizsgán 55 pontot szerezhettek a hallgatók). Az írásbeli

dolgozat témáját a tanulási útmutatóban megadott témakörökből lehetett kiválasztani, amelynek elkészítéséhez nem volt elegendő a tananyag elsajátítása, hanem szükség volt a kötelező és az ajánlott irodalom feldolgozására is.

témakör	2007/2008. I. (db)	2007/2008. II. (db)	2008/2009. I. (db)	2008/2009. II. (db)
Hadtörténelem	24	71	158	150
Lőkiképzés	28	88	146	144
ABV ismeretek	47	147	111	110
Tereptan	15	47	88	86
Törvényismeret	9	23	47	46
Béketámogatás	7	23	43	42
Összesen	130	399	593	578

5. táblázat A beadott írásbeli dolgozatok félévenkénti és témánkénti megoszlása

Az írásbeli vizsgáztatás a Pannon Egyetemen zajlott, a hallgatók létszámától függően félévenként 4-6 vizsgaalkalomra volt szükség. A vizsga egy 20 feladatból álló komplex feladatlap kitöltését jelentette.

éremjegy	2007/2008. I. (db)	2007/2008. II. (db)	2008/2009. I. (db)	2008/2009. II. (db)
jeles (5)	27	40	41	11
jó (4)	40	117	230	170
közepes (3)	34	126	154	176
elégséges (2)	25	79	80	117
elégtelen (1)	0	13	77	88
Összesen	126	375	582	562

6. táblázat A kollokviumok érdemjegyeinek megoszlása

Félév	Lány (fő)	átlag	fiú (fő)	átlag
2007/2008. I.	28	3, 78	98	3, 47
2007/2008. II.	98	3, 70	277	3, 08
2008/2009. I.	224	3, 40	358	2, 97
2008/2009. II.	219	2, 91	343	2, 45

7. táblázat A vizsgázók nemenkénti megoszlása és a kollokviumi átlagok

A fenti adatokból látható, hogy a tantárgyat felvett hallgatóknak csak egy része tudta teljesíteni a tárgy követelményeit, és külön érdekesség, hogy a lányok átlageredménye minden félévben meghaladta a fiú hallgatókét.

Az írásbeli vizsga előtt egy hónappal a hallgatók letölthették a gyakorló feladatlapot, amely lehetővé tette számukra, hogy önellenőrzéssel reális képet kapjanak a tananyag, valamint a kötelező irodalom feldolgozásának időarányos teljesítéséről, egyben a vizsgára történő felkészülésről. Ezzel egy időben volt elérhető számukra a vizsga felkészülési témajegyzék is.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Honvédelmi alapismeretek tantárgy elindítása a polgári felsőoktatás hallgatói számára hiánypótló volt, és valós társadalmi igénytel találkozott, a hallgatók igénylik ezeket az ismereteket. Többek között ezzel magyarázható az oktatás pozitív fogadtatása és népszerűsége, amelyet az is igazol, hogy 2009. szeptemberétől további négy felsőoktatási intézmény is meghirdette a Honvédelmi alapismereteket.

Az oktatás elindításakor a hallgatók jól átgondolt, minden apró részletre kiterjedő információt tartalmazó útmutatót, valamint jól felépített tananyagot kaptak, amelyek segítségével képesek voltak nagyfokú önállósággal és hatékonyan tanulni. Gyorsan alkalmazkodtak a távoktatás speciális feltételrendszeréhez. A számonkérés színvonala, nehézségi foka tekintélyt szerzett a tantárgynak, és rajta keresztül a ZMNE-nek is.

Az oktatás tapasztalatai, valamint a hallgatók visszajelzései azt mutatták, hogy a kurzusok sikerességéhez a kidolgozott okmányok tartalma, részletessége is nagyban hozzájárult, azok minden szükséges információt tartalmaztak az önálló felkészüléshez.

Az oktatásnak a honvédelem ügyének népszerűsítésében játszott szerepét és nagyságrendjét mutatja, hogy csak az elmúlt félévben tanuló hallgatók az ország 248 településéről származtak, 32 különböző szakon és mind az öt évfolyamon tanultak. Az első félév végén elvégzett mintavétel azt mutatta, hogy egy hallgató átlagosan 8-10 főt „tájékoztott” a tananyag elsajátítása során szerzett pozitív tapasztalatairól.

Mivel felsőoktatásban tanuló fiatalokról van szó, akik komoly elméleti tudást szereztek a Honvédelmi alapismeretek tananyag elsajátítása során, az általuk kifejtett pozitív „propaganda” a honvédelem ügye, és a Magyar Honvédség megismertetése területén komoly hitelességgel bír, és ennek következtében hatékony.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] LAKATOS László okl. mk. vezérőrnagy és a HM TKF szakmai munkacsoportja: Az önkéntes tartalékos rendszer fejlesztésének időszerű kérdései. Honvédségi Szemle 2009. május, 10. oldal.
- [2] SZABÓ József: A távoktatás lehetőségei az iskolarendszerű felnőttoktatásban. Szent István Egyetem, Gödöllő, <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=akademia-2002-Szabotavoktatás>
- [3] VÖRÖS Miklós: Készen állunk-e a távoktatás bevezetésére? (Egy felmérés tapasztalatai) I-III. rész – in. Humán Szemle, 2004/2-3-4. szám

E-LEARNING EXPERIENCES IN THE MIRROR OF STATISTICS

In the sense of the cooperation agreement between the Zrínyi Miklós National Defence University and the Pannon University in Veszprém (from the summer of 2007), a new subject, Basic Knowledges of National Defence began from the 1st of October, 2007, for the students of Pannon University. The aim was, that the students in civil higher education, independently from a class and an academic specialisation-, could have hypotenuse knowledge in

connection with the national defence of the Republic of Hungary: to know the function of the Hungarian Army, its duty system, organizational structure, the regulations of the controls, being linked to the national defence, and citizen's obligation in connection with national defence. The aim of the article is to show the results of 2 years e-Learning education in course organization, curriculum development and tutorial experience.